

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۵/۰۱/۱۰

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر (۲ برخه)

جلالتماب ایرل کارنوالیس [1]

د گارتر د عالی مدال نایت Knight of the most noble of the Garter او د برتانیې د اعلیحضرت د محترمی سلطنتي شوری غړی د اعلیحضرت د وسله وال ځواک ډگر جنرال، په لویدیځ هند کې د انگلستان د سوداګرو د متحده محترمی کمپنی او د اعلیحضرت د ملکیتونو او ځواکونو ګورنر جنرال او ستر درستیز او نور او نور او نور زما سالاره

تقدیمی توصیف ته اغلب وختونه پرته له دې چې حقیقت ته یې وکتل سي په شک او تردید کتل کېږي؛ د نړۍ ډیرې خلک دغه ډول توصیف له اغراقه ډکه وینا بولي ترڅو د خپل حامی رضایت ترلاسه کړي، غرور یې ارضاء کړي او یا د ژورې قدردانی لپاره وویل سي. خو زه ډاډه یم چې دغه تقدیم – لیک به له نرم انتقاد یا نیوکې سره مخامخ سي، ان کولی سم ووايم چې د خپلې موضوع لمنه مې رالنده کړې ده.

کله چې ما پرېکړه وکړه چې خپل د «سفر ونو» کتاب د ټولني عوامو ته وړاندې کړم طبیعتاً زه دداسې یو چا په لټه کې وم چې نوم یې زما کتاب ته اعتبار وڅښي او دا ځکه چې زه یو ناپېژندل سوی لیکوال وم. زه په دې پسي نه وم چې څوک دې ما زما د پانګې او شتمني له مخې تایید کړي او یا دې راباندې اعتبار وکړي او دا ځکه چې دا شیان د رښتوني ارزښت معیارونه نه دي. د هغې پر ځای زه دداسې یوه چا د تایید په لټه کې وم چې د خپلو ځانګړتیاوو له کبله په دې شهرت ولري چې خپل ولس ته یې هوساینه او ویاړ ورپه برخه کړی وي. په پای کې د هغه شي په لټه کې چې وم که څه هم په لومړیو کې راته مشخص نه ول هغه مې وموندل. سره له دې چې زما په نظر ګټې یې زیاتې برېښېدې خو غوښتل مې دغه مهم ټکی په خپل کار کې مراعات کړم. غوښتل مې دغو اقداماتو ته اعتبار ورکړم ځکه چې زموږ د هیواد په تاریخ کې د تقدیر وړ دي.

¹ - چارلس کارنوالیس، ایرل کارنوالیس برتانوي جنرال وو چې ۱۷۸۶ز کال د فبرورۍ په میاشت کې د برتانوي هند د ټولو ځواکونو درستیزوال او هم د فورت ولیم د ریاست والي وټاکل سو؛ دغه د فورت ولیم ریاست د بنگال د ریاست په نوم هم یادېږي. ایرال کارنوالیس د هند په نیمه وچه کې د برتانوي کنترول بنسټ کېښود او برتانوي راج ته یې لاره پرانیستله. - ژ

د پاڼو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

بد چانسې چې د لرغوني روم له مهاله معمولاً له غفلت، ابهام، گنگی او اغلب له رسوایی سره تړلی وو د حضرت عالي د وړتیاوو د ښودلو لپاره یې پراخ چاپیریال رامنځته کړی دی؛ او د یوه ژمني توفان په شان چې د پیاوړي ریښه لرونکي نښتر پر بدن راځي د استثنایي قدرت یوه شرافتمنده گواه ده.

تاسو اعلی حضرت په ختیځې نړۍ کې له پیاوړي دښمن سره مخامخ یاست، خو تاسو دومره قدرت او ځواک لرئ چې هیڅ برتانوي تبعه دومره ځواک او واک نه وو کارولی؛ ان دغه واک او ځواک زموږ د دولت تر ټولو لوړ رسمي مقام ته نه دی ورکړل سوی؛ دغه مطلقه قدرت پر یوې پراخې سیمې باندې خپور دی چې زښت ډیر نفوس او بډای وگړي لري. خو په داسې ځای کې چې د حکومت هر اړخ د حرص، طمعی او بډو/ رشوت په ورکړې پر مخ ځي او وگړي له حکومت سره د بډو له ورکړې پرته تعامل نه کوي نو د اقتدار د لرلو پر ځای ما ته د حیرانتیا ځای دی چې بیا هم حکومت په پیاوړي ژمني درستکاری ته ژمن دی او دا یوازې او یوازې له قدرت څخه د معقولي استفادې له لارې شونی دی.

له دې چې توصیف او ستاینو ته اغلب وختونه په هغو ځایونو کې چې باید ورته پام وسي لږ پاملرنه کیږي خپلې دا خبرې په دې هیلې پای ته رسوم چې تاسو اعلیحضرت دي په هند کې د برتانوي حکومت مشرتوب پر غاړه ولرئ او هغه کارونه مو چې د هیلو له کاروان سره یو ځای په سمه پیل کړي ول پای ته ورسوئ. دا سرښندنه د پام وړ سرښندنه ده خو اجر یې تر دې هم ډیر دی؛ دغه اجر د پادشاه تر سخاوت او یا د خلکو تر توصیف لا لوړ دی.

ویارم چې خپل

ژور درناوی خپل سالار اعلیحضرت ته وړاندې کوم

کلکته، تاسو ته سرسپارلی او تاسو ته تر ټولو مطیع

جورج فوستر

۱۷۹۰ز کال د اگست د میاشتې لومړی

سریزه

د سفرونو په اړوند آثار له پخوا وختونو د پام وړ گړځېدلي او له تاوده هرکلي سره مخامخ سوي دي او همدا خبره ما دې ته هڅوي چې دغه کتاب پرته له کوم ډاره د عوامو خلکو په اختیار کې کښېږدم. د بېلابېلو ملتونو له دود دستور سره آشنایي د پتو سترگو د قضاوتونو له کمولو سره مرسته کوي او فکري پرمختیا ته وده ورکوي. دغه موندنه د برتانیا د وگړو لپاره یوه منفرده ښېگڼه لري. دوی د پرتلي کولو له لارې کولی سي د قوانینو، د اساسي قانون او د خپل حکومت ماهیت تشخیص کړي. دغه درک د هغوی ملي هویت لا پیاوړی کوي او د اروپایي هېوادونو په منځ کې خپله برجستگي ساتي. کله چې مور د یوه فرد عقلي تمایلات او خلق او خوی په پام کې نیسو – ښایي دا هغه تحلیل وي چې په کافي اندازې سمبال او مجهر نه وي – خو زه په زغرده وایم چې ما د خپلو تجربیاتو په اوردو کې د هېڅ ډلې یا ټولني پر وړاندې کوم تعصب نه دی ښکاره کړی. په ادبي ډگر کې دا یوه مهمه موضوع ده چې ډېریو

د پاڼو شمېره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

کسانو او بریالیو څېړونکو د خپل کار ارزښت په دې راتیت کړی چې د خپلې خوښې یوه اعتقادي نظام ته وفادار پاتې سوي دي. دغه ډول ترښت یا وابستگي په عین حال کې چې خپل رابښکون او جذابیت لري خو په اغلب وختونو کې دې خبرې اړ ایستلي دي چې د منطق او حقیقت اصول له پامه وروغورځوي او خپل برداشتونه دداسې احساساتو او نظریاتو په چوکاټ کې راوغاري چې د اعتقادي نظام له احساساتو او نظریاتو سره سمون ومومي.

سیلانیان ان د مشهورو مقاماتو له لورې په دې دلیل تر نیوکو لاندې نیول سوي دي چې انځوریز سبک او تر یوې کچې له توصیف څخه بیله لاره یې نیولې ده. د اروپایي ناظرینو له نظارت څخه د لیرې والي په شرایطو کې احساس کوم زه مجبور یم چې په دې کار کې عمومي اعتماد ځانته راجلب کړم. زه تاسو ته ډاډ در کوم چې په قضاوت کې د هر ډول احتمالي خطا په لرلو سر سره زما موخه دا نه ده چې حقیقت تحریف او یا یې په نا درست شکل سره وړاندې کړم. د بنگال د تېر وخت او اوسني وخت په اړه لنډ بحث ممکن ارزونې ته اړتیا ولري ځکه ما له دې سیمې څخه د یوه سیلاني په توگه لیدنه کړې ده، سره له دې چې د سیمې په اړوند زما خبرتیا به محدوده وي خو بیا هم زما د لنډې استوگنې په اوږدو کې مې گټور معلومات راټول کړل.

پرتله له دې چې د باندنیو لیدلورو تر اغیز لاندې راسم او یا د قدرت د اربابانو له - نه - تأیید څخه وویریږم په دې وتوانېدل چې خپل مخ ته پراته مسایل په بې طرفۍ تجزیه او تحلیل کړم.

د هندو د اساطیرو سَنَد چې په ۱۷۸۵ز کال کې له خاصو نسخو سره خپور سو، هند ته زما له راستنېدلو وروسته تر بیا کتنې لاندې راغلی دی. خو له دې سره سره، زه په دې دلیل تشویش لرم چې دا موضوع پیچلې ده او ښایي د پام وړ تناقضات او خطاګانې ولري. د هندوانو د مذهبي مراسمو او دودونو په اړه څېړنې چې په کرناټکه او پنجاب کې تر سره کېږي اغلب وختونه بنسټیز توپيرونه ښيي. خو له دې سره سره د هندو مذهب په ټول هندوستان کې د یوې گډې سنتې پر بنسټ ولاړ دی او د پراخ جوړښت له بشپړې ارزونې وروسته اساساً په بنسټیزو برخو کې یې کوم توپیر شتون نه لري. هغه توپيرونه چې ظاهراً لیدل کېږي ښایي د هېواد په شمالي او سویلي سیمو کې د عین خلکو له آدابو او دودونو څخه یې سرچینه اخیستې وي. د کوز کرناټکه خلک نرم خوږه او ډارن دي. هغوی په شور، سرښندنې او دقت سره خپل مذهبي دودونه تر سره کوي. په دې سیمې کې برهمنان له نورو مذهبي فرقو سره په شدت سره سابه خوره وگړي دي. برعکس د پنجاب اوسېدونکي له ځانه متفاوته چارچلند ښکاره کوي. ان هغوی چې په کورنیو چارو کې بوخت دي معمولاً زړور، جسور او ان ځینې وختونه بې رحمه دي. په پنجاب کې برهمنان اغلب وختونه د سرتېرۍ خدمت کوي او ډېرې یې غوښه خوري او تل مدام ان د سولې او امن پر مهال هم له ځان سره وسله گرځوي. سوداگر او صنعتگر ان د لنډو سفرونو پر مهال معمولاً له وسلو سره گرځي. د شمال په ځینو ولایتونو کې په ځانگړې توگه په بندیلکند Bundilcund کې بزگر خپلې کروندې ته د تللو پر مهال له ځان سره شلگره یا نیزه گرځوي. په چارچلند کې دغه ډول بېلابېلوالی یا تنوع ددې لامل سوی چې په عین وگړو کې آداب او دودونه توپیر ومومي او که په ځیر سره ونه څېړل سي ښایي دا انتباه رامنځته کړي چې گڼې د شمال او سویل وگړي هېڅ ډول ملي پیوند نه لري.

لازمه بولم چې په دې وسیلې خپله د زړه له کومي مننه او قدرپېژندنه د کمپنۍ د خدماتو ادارې ډگروال پولیر Colonel Polier ته د سیکهانو د پراخو تاریخي اسنادو او د شجاع الدوله د ژوند په اړه د معلوماتو د چمتو

کولو په باب وړاندې کړم. هر هغه وخت چې ما د هند د تاریخ په اړه د لا نورو معلوماتو غوښتنه کوله ډگروال پولیر به په زینت ډېر سخاوت او ورین تندي اړوند مقالات او خپل معلومات راته وړاندې کول. همدا شان زه د بنگال له بناغلي بریستو Bristo څخه د زړه له تله مننه کوم چې د شجاع الدوله د خاطراتو په باب یې یوه ارزښتمنه خطي نسخه راته چمتو کړله او د همدې نسخې له مخې مې گټور او په زړه پورې معلومات راخیستي دي. د سړک د لارې چارت چې زما د ژورنال د محاسباتو پر بنسټ چمتو سوی دی د بنگال د انجنیري ځواک د بناغلي ویلفورډ Mr. Wilford له پلوه جوړ سوی دی چې په جغرافیې کې پراخ او هر اړخیز معلومات او پوهه لري. په دې کتاب کې له وړاندې سویو مطالبو څخه ښایي علمي ټولنه حد اقل مرسته تر لاسه کړي. زما د سفر بڼه داسې وه چې د لارې د اندازې او یا د لوري د څرک د لگولو لپاره له هېڅ وسیلې څخه د استفادې اجازت یې نه راکاوه. له یوې خوا مې د خپل لوري د ټاکلو لپاره د لمر د لوري پر بنسټ مزل کاوه او له بلې خوا مې په سیمې کې په هغو محاسباتو ډډه لگوله چې په سیمې کې دود وي او معمولاً تر ډېره نادرست محاسبات هم نه دي. ددې ترڅنګ په نباتاتو کې زما محدود تخصص ددې مانع گرځي چې په کشمیر او فارس کې د ونو او نباتاتو په هکله دقیق گزارش ورکړم. خو له دې سره سره ددغو سیمو طبیعي سرچینې شارډن Chardin، له براین Le Bruyn او برنیه Bernier په بشپړ ډول څېړلي دي او زما ناتواني په کې لږه محسوسیږي.

نور بیا

د لومړي ټوک مطالب

قدرمنو لوستونکو! د بناغلي رحمت آریا د آرشیف: لینک

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ